

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมนะ ทำไมต้องฟัง ฟังธรรมเพื่อเตือนหัวใจของตัวเองไง คุณิ เขาบอก ธรรมะเป็นธรรมชาติ ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ คุณิภาวะแวดล้อมนะ สภาวะแวดล้อมเป็นธรรมชาติ เวลาหน้าร้อน เขตเมืองร้อน สภาวะแวดล้อมไปอย่างหนึ่ง เขตเมืองหนาว สภาวะแวดล้อมไปอย่างหนึ่ง ถ้าสภาวะแวดล้อมไปอย่างหนึ่ง คุณิ พวกสัตว์ พวกพันธุ์พืชมันต้องปรับสภาพตัวมันเองเพื่อ เข้าสภาวะแวดล้อมนั้น แม้แต่มนุษย์ก็ต้องปรับสภาพตามสัตว์นั้นไป

ทีนี้พอปรับสภาพตามสัตว์นั้นไป ถ้าพืช สัตว์ที่มันปรับสภาพตัวมันไม่ทัน มันสูญพันธุ์ ของมันไป มันสูญพันธุ์นะ มนุษย์เราถ้าปรับไม่ได้ก็ตาย ร้อนตาย หนาวตาย นี่สภาวะแวดล้อม ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรม ขึ้นมานะ สัจธรรมมันเหนือ เหนือเพราะอะไร เพราะมันวางสิ่งนั้นได้ มันปล่อยวาง มันข้ามพ้นสิ่ง นั้นไป มันถึงเหนือธรรมชาติ เพราะเหนือธรรมชาติ มันถึงไม่เวียนตายเวียนเกิดไปตามวัฏฏะนั้น

ถ้าเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะนั้น เห็นไหม คุณิ ปรับสภาพไม่ทันมันก็ต้องสูญพันธุ์ของมัน ไป นี่สูญพันธุ์ไปตามพืชนะ พืชมันเป็นสิ่งมีชีวิต แต่ไม่มีวิญญูณครอง มนุษย์ มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิต และมีวิญญูณครอง วิญญูณมาจากไหน วิญญูณมาจากไหน เห็นไหม สิ่งทีวิญญูณมาจากไหน เวียนตายเวียนเกิด สัจธรรมอันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมาเป็นพระ โภธิสัตว์ พระโภธิสัตว์จะเสียดละขึ้นมาเพื่อสร้างสมอำนาจวาสนาบารมีมา พอสร้างสมอำนาจ วาสนาบารมีมา มันถึงมีการคัดเลือกคิดแยกออกไปทางบวก

ทางบวก เห็นไหม โลกเขามีแต่ความร่าร้อน โลกเขามีแต่การแสวงหา องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดมากับโลกเหมือนกัน ท่านแสวงหามาเหมือนกัน แต่แสวงหามาเพื่ออำนาจ วาสนาบารมีในหัวใจ

คุณิ สภาวะแวดล้อมเขาต้องปรับสภาวะแวดล้อมของเขา สัตว์ พืชต่างๆ ต้องปรับสภาวะ แวดล้อมของเขา ไม่ปรับสภาวะแวดล้อมมันก็จะสูญพันธุ์ของมันไป ไม่ปรับสภาวะแวดล้อมมันก็

ต้องตายของมันไป มนุษย์เรา ถ้าเราจะปรับสภาวะแวดล้อม ธรรมะๆ ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ถ้าสภาวะเป็นธรรมะเป็นธรรมชาติ ก็ธรรมชาติการที่เวียนตายเวียนเกิดเป็นผลของวัฏฏะ แต่เวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำอย่างไร? เราจะปรับหัวใจของเราไป

หัวใจของเราถ้ามันปรับเข้ามาได้ ถ้ามันปรับหัวใจของเราได้ มันจะปรับได้ มันน้อยเนื้อต่ำใจ มันไม่ทัดเทียมชาวบ้านเขา เพราะอย่างนั้น เห็นไหม นี่ก็เลสตัณหาคความทะยานอยากมันถึงมีพวก ๑๘ มงกุฏ พวกสิ่งที่เขาแสวงหาผลประโยชน์กับสังคมโลก นี่พวกที่อยากจะเทียมหน้าเทียมตาเขา ให้พวกนี้ไปเป็นเหยื่อของพวกนั้นเขาไป

แต่ถ้าคนมีศีลธรรมในหัวใจ เห็นไหม มันเทียมหน้าเทียมตาใครล่ะ เราจะปรับสภาพในหัวใจของเรา ถ้าหัวใจมันปรับสภาพของเราไป ปรับสภาพเข้าสู่อะไรล่ะ? ปรับสภาพเข้าสู่ธรรมไป

ธรรมคืออะไร? ธรรมคือความเสมอภาค คุณิ ธรรมคือน้ำจืด น้ำใสสะอาด จิตสนิทเย็นดี นั่นคือธรรม แต่โลกของเรามันมีรสมีชาติ มีรสมีชาติไปตามกระแสโลกไป ถ้าตามกระแสโลก สิ่งนั้น คุณิ สภาวะแวดล้อมมันปรับตัวของมันไป แต่ถ้าเรามีศีลจะมีสติมีปัญญาของเรา ถ้ามีสติปัญญาของเรามันจะย้อนกลับมาสู่ในหัวใจของเรา นี่มันเทียมหน้าเทียมตาใครล่ะ เทียมหน้าเทียมตาเขาณะ

โลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา มันแปรสภาพของมันไปแบบนี้ เราสร้างถาวรวัตถุสิ่งใดก็แล้วแต่ เวลามันผันสมัย มันล่าสมัยไปนะ มันหมดสมัยไป เว้นไว้แต่ของเก่า ของเก่าก็แสวงหากันอยู่ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าๆ มีคุณค่าเพราะของมันไม่มีอีกแล้ว แต่ไม่มีอีกแล้วมันก็เป็นวัตถุ แต่ถ้าหัวใจละ ถ้าหัวใจนะ หัวใจเราฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ไง ฟังธรรมเพื่อให้มีสติมีปัญญา ให้เท่าทันกับความรู้สึกรู้ใจของเรา ให้เท่าทันกับหัวใจของเรา ไม่ต้องไปเท่าทันกับใครหรอก เราไม่เท่าทันเขา

จิตใจ เห็นไหม มนุษย์เป็นสัตว์ประหลาด คิดอย่างหนึ่ง พูดยอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง ทำไมต้องไปเท่าทันเขา ถ้ามันเท่าทันหัวใจเราสิ เท่าทันหัวใจเรามันคิดอย่างไร นี่มันคิดอย่างไร มันมีความรู้สึกรู้ใจอย่างไร ถ้ามีความรู้สึกรู้ใจอย่างไร ในเมื่อเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราต้องมีหน้าที่การงานของเรา เราก็ทำหน้าที่การงานของเรา คนจะคิดจะชั่วเขาไว้ด้วยกันที่ผลของงาน ถ้าใครทำงานดี ดีหมายความว่าอย่างไร ดีเพราะเขามีสติเขามีปัญญาของเขา เขาถึงรักษางานของเขาได้

ตระกูลใดถ้ารู้จักประหัยคัมภีร์สถ์ รู้จักซ่อมบำรุงรักษา ตระกูลนั้นจะมั่นคง ตระกูลใดใช้
จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักรักษา ไม่รู้จักดูแล ตระกูลนั้นจะง่อนแง่น นี่ไง งาน นี่งาน ตระกูลใด ตระกูลก็
สภาวะแวดล้อมไง ตั้งแต่พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยายก็สั่งสอนกันมาดูแลกันมา ขอให้ลูกเราเป็นคนดี ถ้า
เขามีความสุขของเขา เรายิ่งพอใจ ถ้าเขาทำงานประสบความสำเร็จของเขา นั่นมันก็เป็นอำนาจ
วาสนาของคน แต่ถ้าลูกของเราเป็นคนดี เราทำสิ่งใดนะ เราก็ดูแลของเราไป นี่ไง ถ้ามันเทียมหน้า
เทียมตาทางโลก

แต่ถ้าทางธรรมละ ทางธรรม เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการ
คุณิ เวลาปัญญาจักคีย์ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมองค์แรก ทั้งปัญญาจักคีย์ ๕ องค์ไป
อุปฐากด้วยกัน นี่ไง อำนาจวาสนาของคนมันไม่เหมือนกันไง ถ้าอำนาจวาสนาของคนไม่
เหมือนกัน เห็นใหม่ นี่สิ่งที่ไม่เหมือนกัน ต้องดูแลรักษา การดูแลรักษาในใจ ในใจนั้นเสมอกันๆ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการจนปัญญาจักคีย์เป็นพระโสดาบันทั้งหมด เทศน์
อนัตตลักขณสูตรขึ้นมาเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด

ถ้าเป็นพระอรหันต์ขึ้นไปแล้ว เวลาพระอรหันต์เขามีฤทธิ์มีเดชของเขา เขาก็ว่าสิ่งที่
จิตสิ่งนั้นมีคุณค่าๆ ดีกว่าๆ นี่มีพระอรหันต์ ๕ องค์ เขาเถียงกันอยู่ในสวนมะพร้าวว่าปัญญาดีกว่า
ฤทธิ์ดีกว่า วินัยดีกว่า ทุกอย่างดีกว่า เถียงกันจบไม่ได้ ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตัดสิน

นี่พระอรหันต์นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัดสิน ตัดสินว่าอัสวักขยญาณ อาส
วักขยญาณ สิ่งที่ทำให้เราสิ้นกิเลสอันสำคัญที่สุด นี่มันสำคัญตรงที่ความสะอาดบริสุทธิ์ ความพ้น
จากกิเลสไป พ้นจากทุกข์นั้นไป อันนั้นสำคัญ แต่ความถนัด อำนาจวาสนาบารมีของคนไม่
เหมือนกัน ถ้ามั่นไม่เหมือนกัน สิ่งนั้นไม่เหมือนกัน แต่คนมันก็ชำนาญแต่ความถนัดของตัวเอง

แต่เวลาปฏิบัติขึ้นไป ปฏิบัติโดยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ความ
ถนัด ความถนัดของตัวเองเป็นความถนัดของตัวเอง แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องพยายามชักนำเข้ามาให้จิตเข้ามาเข้าสู่ตรงนั้นได้ ถ้าเข้าสู่ตรงนั้น
ได้นะ มันก็เข้าเป็นสังขธรรม เห็นใหม่

สังขธรรมมีหนึ่งเดียว สังขธรรมมีหนึ่งเดียว สังขธรรมที่เราฟังธรรมอยู่นี้ เราปรับสภาวะหัวใจ
ของเราให้เข้าสู่ธรรมๆ ใจ ถ้าเข้าสู่ธรรมนะ เราจะไปเทียมหน้าเทียมตาใครละ มันเทียมหน้าเทียม

ตาธรรมต่างหากละ ถ้าใจของเราเป็นธรรมขึ้นมาเป็นความจริง เห็นใหม่ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา สิ่งนี้มันจะพ้นออกไปจากวิญญะ เห็นใหม่ ออกจากวิญญะ

เวียนตายเวียนเกิดไปมันก็ทุกข์ร้อนไปอย่างนี้ แต่ถ้าเราสร้างบุญญาธิการมา เปิดมาแล้ว ความทุกข์มันก็พอประมาณ เราก็ประสบความสำเร็จในชีวิตของเรา เราก็อยู่ของเราไป แต่ถึงที่สุดนะ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ถ้าชีวิตมีการพลัดพรากเป็นที่สุดนะ เราก็เวียนตายเวียนเกิดไป องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เห็นตรงนี้ไง ให้เห็นคุณค่าเวลาเขาเกิดมาชาติหนึ่ง

เราเกิดมาชาติหนึ่ง เราก็มีหน้าที่การงานของเรา หน้าที่การงานของเรา แล้วมันอึดเต็มใน หัวใจใหม่ มันพอใจกับหัวใจเราใหม่ ถ้ามันไม่พอใจ หน้าที่การงานเป็นแบบนี้ นี่ผลของมันเป็น แบบนี้ ผลของวิญญะเป็นแบบนี้ แต่ถ้าธรรมละ ถ้าธรรม เห็นใหม่ คุณดี ถ้ามันมีสติปัญญา มันมีความสุขใจขึ้นมา ถ้ามีความสุขใจขึ้นมา มันมีความสงบระงับเข้ามา ถ้ามันขยันหมั่นเพียรขึ้นมา มันจะปฏิบัติธรรม มันจะบำเพ็ญเพียรปฏิบัติธรรม ตบะธรรมจะเกิดขึ้นมาจากใจ ถ้าตบะธรรมเกิดขึ้นมาจากใจ เห็นใหม่ นี่ความสุขแท้ๆ ถ้าความสุขแท้ ถ้ามันเทียมหน้าเทียมตามันก็เป็นธรรม ความสุขแท้ เห็นใหม่ ความสุขแท้กับธรรมเป็นอันเดียวกัน ถ้าอันเดียวกัน สิ่งนี้ที่ว่าความเสมอภาคๆ แล้วทุกคนมีสิทธิเสมอภาค

เราน้อยเนื้อต่ำใจกันว่าเราเกิดมาเราไม่เทียมหน้าเทียมตาสังคม...สังคมก็คือสังคม แต่สังคม เกิดมาจากท้องพ่อท้องแม่ก็มีกายกับใจมาพร้อมแล้ว ถ้าพร้อมแล้วนะ ถ้ามีสติปัญญา สภาวะ แวดล้อม นี่ปรับเข้าสู่ธรรมๆ

ถ้าเป็นคนดีๆ พ่อแม่ชื่นใจมาก พ่อแม่ชื่นใจมากเพราะเขาเป็นคนดี เขาเป็นคนดี เขาไม่ สร้างความเบียดเบียนตนและไม่เบียดเบียนผู้อื่น ถ้าไม่เบียดเบียนตนใช้ใหม่ ไม่เบียดเบียนตน มัน รักษาตนเองได้ รักษาตนเองได้ นี่สภาวะแวดล้อมที่ปรับมา แต่ถ้าเป็นหัวใจละ หัวใจถ้าเรามี สติปัญญา มันจะเกิดตบะธรรม นี่ถ้ามีตบะธรรม มันมีคำบริกรรมเข้ามา มีคำบริกรรมเข้ามา มี สติปัญญาเข้ามา

ถ้ามีสติปัญญาเข้ามา นี่ศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดจากใจ ถ้าศีล สมาธิ ปัญญาเกิดจากใจ นี่ ตบะธรรมๆ ที่ฟังธรรมๆ ฟังธรรมตรงนี้ ฟังธรรมตรงนี้เพราะโดยธรรมชาติของจิตมันส่งออก ส่งออกไปแล้วก็บอก “เกิดมาหน้าที่การงานสั้นเหลือ ทุกอย่างเป็นภาระไปหมดเลย นี่เป็นภาระ”... เป็นภาระเพราะว่ามันปิดหูปิดตาไว้ให้แบกรับภาระที่เป็นวิญญะ เป็นผลของวิญญะ

แต่ภาระของใจละ ภาระของใจนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เห็นไหม นี่คนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราเป็นสังคมิใช่ไหม เราก็ไปงานศพมามากมายมหาศาล นี่สิ่งทำงานศพเขาก็เดือนตรงนี้แหละ เดือนตรงนี้แหละ เราพร้อมหรือยัง เราพร้อมหรือยัง เรามีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเราหรือยัง

ถ้าเราไม่มีประโยชน์กับเรา เราก็ต้องสร้างสมของเรา ถ้าสร้างสมของเรา ถ้ามันพร้อมจากภายใน เวลากิเลสมันตายไปแล้วนี่จบแล้ว พอมันจบขึ้นมา นี่มันเป็นแบบนี้ สิ่งที่เป็นแบบนี้ นี่ประโยชน์สาธารณะ ที่ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติมันเวียนตายเวียนเกิด ธรรมชาติมันเป็นสภาวะแบบนั้น เศษส่วนใด สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ มันก็ต้องทิ้งร่างกายนี้เป็นธรรมดา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา เราตถาคตก็ต้องตายในคืนนี้ เราตถาคตก็ต้องตายในคืนนี้” เห็นไหม แต่ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ้นกิเลสมาตั้งแต่วันเพ็ญเดือน ๖ มันมีอะไรเกิด อะไรตายละ

แต่ที่นี้ในสังคมิโลก พระอานนท์ก็อยากจะอาราธนาไว้อยู่กับหนึ่ง ๑๒๐ ปี เพื่อความอบอุ่น เพื่อความเข้มข้นของสังคมิฯ ใด นี่สิ่งนั้นเป็นเรื่องความคาดหวังของโลกใด แต่ถ้าเป็นธรรมๆ ขึ้นมาแล้วมันเสมอภาค การเกิดการตายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การเกิดการตายของสัตว์โลก แต่การเกิดการตายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตายแล้วจะไม่กลับมาเกิดอีก ตายแล้วไปเลย

แต่การเกิดของสัตว์โลก เห็นไหม การเกิดการตายของสัตว์โลก การเกิดการตายด้วยกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก เวลาจะเกิดจะตายขึ้นมาก็มีแต่ความวิตกกังวลไปหมด กอดรัดไว้ นี่มีแต่ความโศกาอาดูรกันเต็มทีไ้แล้วตายแล้วก็ต้องเวียนมาเกิดฯ ใด เห็นไหม การเกิดและการตายเหมือนกัน นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดถึงทางโลก

แต่การเกิดและการตาย นี่การเกิดและการตายของธรรม เวลาเราเกิด เกิดในครรภ์ของมารดา นี่เกิดมาเป็นคน แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาเราเกิดในธรรม วันเพ็ญเดือน ๖ ตรัสรู้ธรรมขึ้นมานี่เกิดในธรรม ถ้าเกิดในธรรม สัจธรรมนะ เป็น

เจ้าชายสิทธัตถะ เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาเกิดตายก็เกิดตายแบบโลกเขา

แต่ถ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตายแล้ว เห็นไหม “อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา เราตถาคตก็ต้องนิพพานในคืนนี้” แต่นิพพานนี้ทั้ง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “บุญที่ประเสริฐที่สุดในศาสนามี ๒ คราว คราวหนึ่งเราฉันอาหารของนางสุชาดา เราถึงซึ่งกิเลสนิพพาน แต่อีกคราวหนึ่งเราฉันอาหารของนายจุนทะแล้ว เราถึงซึ่งขันธนิพพาน”

ขันธัง ฆัง ๕ ฆัง เศษส่วนที่เหลือนี้ัง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาฉันอาหารของนางสุชาดาแล้ว ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาถึงซึ่งกิเลสนิพพาน คือกิเลสมันตายจากใจไปแล้ว ฆัง แล้วพอถึงว่าต้องตายๆ มันทั้งขันธ ๕ ขันธ ๕ ฆัง เพราะธรรมชาติของมนุษย์ ธรรมชาติ เศษส่วนมันต้องทิ้งสิ่งนี้ไป

“อานนท์ ถึงคืนนี้เราตถาคตก็ต้องตายเป็นธรรมดา”

เหมือนโลกเขา นี้โลกเขาก็มนุษย์เหมือนกัน เกิดมาเป็นมนุษย์เหมือน แต่พระอรหันต์เกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่เวลาบำเพ็ญตบะธรรมขึ้นมาจนสิ้นกิเลสไปแล้วนะ มันก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่มนุษย์ที่ประเสริฐ ฆัง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า เราตถาคตประเสริฐที่สุด ประเสริฐที่สุด เห็นไหม เป็นผู้รู้ก่อน เป็นผู้ที่จะกระทำมา

เราก็เหมือนกัน ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุดแล้วเราเป็นสัตว์อะไร? เราก็เป็นสัตว์ ๒ เท้าเหมือนกัน เราก็มีอำนาจาสนาเหมือนกัน เราก็มีโอกาสที่ประพฤติปฏิบัติของเรา เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าเราทำของเราได้ มันก็เป็นผลประโยชน์กับเรา

งานทางโลกเราทำมาพอแรงแล้วละ เราทำมาก็เป็นอย่างนี้ คนจะมั่งมีศรีสุข คนจะทุกข์จน เชิญใจมันก็ต้องมีชีวิตไปจนถึงที่สุด แต่การปฏิบัติการทำเพ็ญตบะธรรมนี้เป็นงานจริงๆ นี่งานของเรา งานของจิตดวงนี้มันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นสันตภิภูจิวโก ปัจเจกตั้งคือจิตมันสัมผัส จิตมันสัมผัส

จิตมันรู้ เห็นไหม สันติภูฏิกโกคือมันเป็นอกุปปรกรรม มันเป็นขึ้นมาในหัวใจ อันนี้มันมีค่า แล้วมีค่า มาอวดมาโชว์ใครไม่ได้หรอก มันอยู่ในหัวใจนั่นล่ะ นี่เพราะใจมันเป็น ใจมันทำ

หลวงตาท่านบอกว่าสิ่งที่สัมผัสธรรมได้คือความรู้สึก คือหัวใจเท่านั้น ไม่มีอย่างอื่นเลย แต่ เวลาเราศึกษาขึ้นมา เราศึกษาด้วยตา อ่านมา ศึกษาด้วยสมาธิ คั่นคว้ามาคด้วยสมอง ด้วยต่างๆ แต่เวลา ปฏิบัติธรรมขึ้นมา นี่ภาวนามยปัญญาเกิดที่ไหน? เกิดจากจิต

แล้วจิตที่เวียนตายเวียนเกิด ปฏิสนธิวิญญาณเวียนตายเวียนเกิด เวลาชำระล้างขึ้นไป จิตเดิม แท้ที่นี้ส่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่นี้จะเป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติมาแล้ววางธรรมวินัยนี้ไว้ให้เราศึกษา เรา ศึกษาแล้ว เราปฏิบัติของเราขึ้นมาแล้วเพื่อประโยชน์กับเรา นี่ฟังธรรมๆ ฟังเพื่อเน้นตรงนี้ เน้นตรง ว่าให้มีสติให้มีปัญญา ให้รู้จักสิ่งที่มีคุณค่าคือความรู้สึกของเรา

เราเกิดมาแล้วมีความรู้สึก มีคุณค่ามาก แต่เป็นนามธรรมไม่มีใครเห็น แล้วก็นี่ถ้าเป็น ๑๘ มงกฏมันก็อ้างกันไป ยืมแย้มแจ่มใสว่ามีคุณธรรมในหัวใจ แต่เป็น ๑๘ มงกฏ แต่ถ้าเป็นครูบา อาจารย์ของเราละ เวลาท่านมีคุณธรรมในหัวใจ ท่านนิ่งของท่าน

หลวงปู่มั่นท่านไม่ค่อยออกมาสังคมเลย ท่านอยู่ในป่าในเขามาตลอด ถือธุดงค์เป็น แบบอย่าง เห็นไหม หลวงตาบอกว่าไม่เคยเห็นว่าหลวงปู่มั่นท่านใช้ผ้าคหบดีจีวรเลย ท่านใช้ผ้า บังสุกุลทั้งชีวิต ท่านถือนธุดงค์ทั้งชีวิต ท่านทำไว้เป็นแบบอย่าง เพราะท่านมีของท่านจริง ท่านมีสุข จริงๆ ในหัวใจของท่าน

อย่างเรานี้อยู่ป่าอยู่เขา เรามีความสุขไหม เราก็อยากจะมาเพ็ดเพลิน ตอนนี้อยู่ที่ทัศนศึกษา จะ เทียบรอบโลกกัน ฮ้าว! พระก็ต้องทัศนศึกษาไป แต่ถ้าไม่ทัศนศึกษาในใจใจ ในใจถ้ามันทัศนศึกษา แล้วมันจะไปทัศนศึกษาที่ไหนล่ะ ก็ใจมันจบมันรอบแล้วมันจะไปทัศนศึกษาที่ไหนล่ะ ใจมัน หิว ใจมันหาย ใจมันบวบ ใจมันพร่อง มันถึงต้องไปทัศนศึกษา ถ้าทัศนศึกษามาทำไม โลกมันมี คุณค่าอะไร แล้วใจมีคุณค่าอะไร

นี่ถ้าทำตรงนี้ได้ ครูบาอาจารย์ของเราถ้ามันเป็นความจริงนะ พฤติกรรมมันแสดงออก มัน เป็นความจริงของมัน จริงก็คือจริงวันยังค่ำ แต่ถ้าไม่จริง มันก็ไม่จริงวันยังค่ำ ฉะนั้น สิ่งที่ไม่จริง และจริงมันอยู่กับเราหมด เพราะใจเรามีจริงๆ กิเลสก็มีจริงๆ

เวลาปฏิบัติธรรมขึ้นมา ระหว่างกิเลสกับธรรมมันแข่งขันในหัวใจ มันแข่งขันกันนะ เวลาปฏิบัติธรรมถ้ามันปฏิบัติประสบความสำเร็จ มันก็มีความสุข เวลากิเลสมันพองขึ้นมา มันมีอำนาจขึ้นมาะ นี่เป็นกิจกรรม นั่งสมาธิภาวนาทุกซัปดาห์มากเลย แต่เราจะสู้กับกิเลสของเราเอง เรา จะชนะมาร มารในหัวใจใช่ไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยมมาร “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา” เกิดบนหัวใจนี้ เกิดจากความดำริของเรา พอดำริแล้วมันก็คิดก็ยึดก็มั่น มารก็เกิด

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกแล้ว เจ้าจะเกิดในหัวใจดวงนี้ไม่ได้อีกเลย” เอวัง